

УДК 141.132:17.02

DOI: <https://doi.org/10.17721/2523-4064.2024/11-7/13>

Любов СОБОЛЄВСЬКА, канд. філос. наук

ORCID ID: 0000-0003-4262-771X

e-mail: l.sobolievaska@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПОНЯТТЯ ЛОЯЛЬНОСТІ У ФІЛОСОФІЇ ДЖОСІЇ РОЙСА

Вступ. Присвячено розгляду поняття лояльності у філософії Джосії Ройса, а також потенціалу її розуміння та застосування в оригінальному, закладеному автором значенні в моральній філософії та корпоративній етиці.

Методи. Дослідження засновано на аналізі праці Дж. Ройса "Філософія лояльності" ("The Philosophy of Loyalty", 1908 р.) та короткому огляді критичної літератури щодо зазначеної проблематики, завдяки чому досліджено зв'язок лояльності з моральною автономією, обов'язком та індивідуальним самовираженням у філософії лояльності Дж. Ройса.

Результати. Розкрито, що лояльність у розумінні Дж. Ройса визначена як етичний принцип, що передбачає добровільне та віддане служіння справі, яке, з одного боку, перевершує особисті інтереси, з іншого, не обмежується фанатизмом чи сліпою покірністю. Це поняття Дж. Ройса намагається позбавити традиційних усталених асоціацій у своїй праці "Філософія лояльності". Показано, що самому поняттю лояльності філософ пропонує повернути його давнє значення, відмежувавши його від синонімічних "вірність", "відданість" або "прихильність" у хибному тісному взаємозв'язку з асоціаціями з вірнопідданим, "людиною короля" тощо.

Висновки. Визначено, що Дж. Ройс у праці "Філософія лояльності" здійснив спробу повернути поняттю лояльності його первинне значення, яке виходить далеко за межі лише синонімії з поняттям відданості в контексті патріотизму чи служіння та жертвовності. Акцентовано, що лояльність, за Дж. Ройсом, може проявлятися у різних формах: патріотичній, релігійній, професійній тощо. Лояльність має вирішальний вплив на моральне становлення людини, допомагаючи визначити її обов'язок та особливості як окремого індивіда так і частини об'єднаної спільною справою спільноти. Дж. Ройс намагається побороти панівні тенденції індивідуалізму: лояльність та індивідуальна автономія є не протилежними, а взаємодоповнювальними категоріями, адже саме лояльність допомагає проявитись індивідуальності, забезпечуючи єдність між особистим і суспільним.

Ключові слова: лояльність, обов'язок, корпоративна етика, відповідальність, моральна філософія, американське неогегельянство.

Вступ

Дослідник життя та творчості Дж. Ройса Рандал Оксє у книзі "Час, воля і мета. Живі ідеї з філософії Джосії Ройса" ("Time, Will, and Purpose. Living Ideas from the Philosophy of Josiah Royce", 2013) дав дуже високу оцінку саме теорії лояльності американського ідеаліста, стверджуючи, що "Ройс виклав одну з найоригінальніших і найважливіших моральних філософій у новітній історії філософії" (Auxier, 2013). Мета статті полягає у дослідженні поняття лояльності у філософії американського ідеаліста Дж. Ройса.

Методи

Методологія дослідження ґрунтується на огляді лекцій у праці Дж. Ройса "Філософія лояльності" ("The Philosophy of Loyalty", 1914) та описі основних ідей в критичній літературі щодо проблематики визначення поняття лояльності.

Результати

У сучасному світі поняття лояльності можна назвати амбівалентним. Метью Фауст у своїй книзі "Лояльність до лояльності. Джосія Ройс і справжнє моральне життя" ("Loyalty to loyalty. Josiah Royce and the Genuine Moral Life", 2012), до прикладу, зауважує, що нам важко визначити, яку лояльність бізнесмен повинен цінувати більше чи менше: лояльність до свого роботодавця, до своїх колег, до своєї професії, до своїх акціонерів тощо. Суперечності в бізнесі навколо практики сигналізаторства демонструють це. Людина, яка зважилась на сигналізаторство, вже не може називатись лояльною до своєї компанії, адже вона розкрила недоброчесний аспект роботи чи то колеги, чи то компанії загалом, але є лояльною до ошуканих компанією людей, адже реалізувала потребу у своїй моральній відповідальності перед ними. Інший же співробітник продовжує бути лояльним, наприклад, до компанії, яка провадить недоброчесну діяльність, і таким чином може називатись лояльним до компанії та її діяльності. Виникає "конфлікт лояльностей". М. Фауст звертається також до прикладу з

розумінням лояльності у Фредеріка Ф. Райхельда, який, у свою чергу, стверджував, що підприємства здатні збільшувати свою прибутковість саме шляхом підвищення лояльності співробітників, клієнтів, інвесторів тощо. "Економіка лояльності" Райхельда, зосереджена на "ефекті лояльності", привернула широке коло вірних послідовників (Foust, 2012, р. 4).

Одним із перших завдань, окреслених у праці "Філософія лояльності" ("The Philosophy of Loyalty", 1908) Дж. Ройс називає розірвання у читачів асоціації "війна-лояльність", яка завдяки етнологу Рудольфу Стейнмецу, на думку автора, стала згубною, оскільки істинна концепція лояльності була спотворена розглядом війна як типового представника раціональної лояльності (Royce, 1914). Таким чином, теорія лояльності Дж. Ройса покликана прояснити різницю між його поглядами та ідеями Р. Стейнмеца, як зауважив сам автор. Метью Фауст у своїй книзі "Лояльність до лояльності. Джосія Ройс і справжнє моральне життя" також надає роз'яснення, чому Дж. Ройс обирає саме термін "лояльність", а не споріднені цьому поняттю і часто вживані "вірність", "відданість" або "прихильність". Лояльність Дж. Ройс називає "давнім словом", а загальні уявлення про лояльність є набагато старшими за саме це слово. Це поняття майже завжди було, на думку філософа, нашароване випадковими соціальними, традиційними усталеними асоціаціями, з якими він і прагне боротись у своїй праці "Філософія лояльності".

Отже, поняття "лояльність" у словосполученні "філософія лояльності" Дж. Ройс розглядає в кількох лекціях у книзі "Філософія лояльності" як "етичний принцип, оскільки філософія працює з основоположними принципами" (Royce, 1914, р. 13). І одним із головних завдань роботи, окрім диференціації та критичного осмислення, автор називає надання максимальною точною дефініцією цьому терміну. Таким чином, філософ розпочинає саме з семантичної проблематики, щоб позбавити це поняття застарілих інтерпретацій. Застарілими інтерпретаціями

© Соболевська Любов, 2024

Дж. Ройс вважає усталене розуміння лояльної людини як такої, яка залишилась лояльною, "вірнопідданою метрополії", "людиною короля" тощо. В Етимологічному онлайн словнику ("Online Etymology Dictionary") надається визначення лояльності, яке окреслює її семантичне значення, що відрізняється від *allegiance* (відданість, вірнопідданість) тим, що позначає не лише принципи, але й почуття та емоції. У розумінні Дж. Ройса лояльність містить як особисту емоційну відданість, так і служіння спільній справі, що перевищує індивідуальні інтереси. "Лояльність є поняттям як принципу, так і почуття, поведінки та почуттів; вона передбачає ентузіазм і відданість ... [Century Dictionary, 1897]" (Harper, n.d.).

Дж. Ройс називає лояльною в традиційному розумінні ту людину, яка має справу, якій добровільно самовіддано присвячує себе. "Людина є лояльною, коли, поперше, у неї є певна справа, до якої вона лояльна; по-друге, коли вона добровільно та повністю присвячує себе цій справі, і, по-третє, коли вона висловлює свою відданість будь-яким стабільним і практичним способом та служить їй" (Rousse, 1914, p. 17). Поняття лояльності Дж. Ройс наділяє глибоко індивідуальним етичним вираженням людини. Тобто вищим благом для людини є саме абсолютна відданість певній справі її життя, що вирізняє її з-поміж тих, хто керується виключно індивідуальними прагматичними інтересами. Нелояльність Дж. Ройс називає "моральним самогубством".

Основною проблемою сприйняття теорії лояльності, на думку Дж. Ройса, було помилкове розуміння її у зв'язі з імперською, політичним гнітом, милітаризмом, рабською свідомістю тощо. Така лояльність дегуманізує; вона вимагає сліпої покори, порушення совісті, заперечення індивідуальності (Clendinning, 1999, p. 299). Але Дж. Ройс запевняє, що ці наслідки несумісні з тим розумінням поняття "лояльність", яке пропонує сам автор. Лояльність використовується ним саме як особистісна категорія, як поклик та обов'язок служіння справі життя, як спосіб "етичного вираження особистості".

Лояльність Дж. Ройс також не розглядає і як про просто емоцію. "Обожнювання і прихильність можуть супроводжуватися лояльністю, але ніколи не є такими, що самі по собі конституують її. Надто, що лояльність людини передбачає своєрідне стримування або підпорядкування її природних бажань її справі. Лояльність без самоконтролю неможлива. Лояльна людина служить. Тобто вона не просто слідує власним імпульсам" (Rousse, 1914, p. 18) Практична діяльність є свідченням служіння людини її справі. Далі, розмірковуючи про мотиви, Дж. Ройс прийшов до запитання, якими ж ці імпульси можуть бути в лояльної людини (добрими чи злими), та що робить справу лояльної людини доброю? Якщо ми говоримо про лояльність, яка пов'язана з моральним буттям, то треба чинити так, щоб служити самій лояльності. Якщо лояльна людина зіткнеться з моральною дилемою, то повинна нехтувати будь-якими особистими інтересами. Звісно, коли людина лояльна до своєї справи, то вона, найімовірніше, любить її, адже та викликає в неї емоції. Але, з іншого боку, як зазначає автор, "лояльність ніколи не означає просто почуття любові до вашої справи і ніколи не означає просто слідування за власним задоволенням, не розглядається як ваші особисті задоволення та ваш інтерес. Бо якщо ти лояльний, то свою справу бачиш як щось поза тобою" (Rousse, 1914, p. 19). Підсумовуючи першу лекцію, можна зазначити, що Дж. Ройс намагається окреслити розуміння лояльності, не обмежуючи його виключно почуттям любові, емоційної прив'язаності чи особистісної вигоди.

Так, лояльність може супроводжуватись любов'ю до своєї справи, мети, але не обмежуватись ними. Тобто набувати навіть статусу деперсоналізованої в розумінні Дж. Ройса. Лояльність автор називає соціальною. "Вірні закохані, до прикладу, лояльні не просто один до одного як окремі особистості, але саме до їхньої любові, до їхнього союзу, який є чимось більшим, ніж кожен із них, навіть якщо обидва розглядаються як окремі виразні особистості" (Rousse, 1914, p. 20).

Людина потребує лояльності, на думку Дж. Ройса, який намагається дати відповідь на запитання: що ж саме може дати людині лояльність, якої людина, на думку автора, насправді дуже потребує. Американський філософ переходить до наступного питання: яка справа (мета) є гідною цієї лояльності. Для цього не потрібно розробляти окремі системи моралі, переконаний Дж. Ройс. "Є простіший спосіб оцінити значення лояльності. Варто на певний час абстрагуватися від усіх питань щодо визначення самої справи. Незалежно від того, чи лояльна людина добрій справі, чи поганій справі, її особистісне ставлення, коли вона лояльна, має певну виразну властивість. Хоч хто був би лояльним, хоч якою була б сама справа, така людина є активною, відмовляється від особистих потреб, контролює себе, закохана у свою справу і вірить у неї" (Rousse, 1914, p. 22). Таке уявлення про лояльність, вважає Дж. Ройс, має дати загальне розуміння лояльності як особистісної настанови людини, яка є для неї необхідною. "Таким чином, лояльна людина перебуває у певному стані свідомості, який має власну цінність для неї самої. Жити відданим життям незалежно від того, яка справа, означає жити так, щоб бути вільним від багатьох добре відомих джерел внутрішнього невдоволення. Відданість часто усуває вагання, адже справа ясно вказує відданій людині, що слід робити. Крім того, відданість має тенденцію об'єднувати життя, надавати йому центру, стійкості й стабільності" (Rousse, 1914, p. 22). Якщо ми надалі керуємось розумінням необхідності лояльності як особистісної настанови людини, Дж. Ройс пропонує поставити собі запитання: "що ж дає людині її лояльність?" Звісно, це запитання у зв'язі з питаннями цінностей, моралі тощо порушує більш широку проблематику. Дж. Ройс розпочинає із судження, що моральний закон не є внутрішньо заданим людині, він є зовнішньою настановою. Людина у процесі особистісного становлення проходить етапи впливу "зовнішньої влади" на її "внутрішню волю". Автор окреслює перехід від засвоєння морального закону до трансляції важливих питань: "Нам часто здавалося, що моральний закон у певному сенсі є чимось іншим, ніж наша власна воля, чимось загрозливим, соціально обов'язковим або зовнішньо обмежувальним. Поки наше моральне виховання ще не завершено, моральний закон може в будь-який момент набувати вигляду зовнішнього авторитету лише для того, щоб повернути нашу належну увагу" (Rousse, 1914, p. 24). Якщо людина засвоїла моральний закон чи певну його частину і більше не керується виключно надбаннями набутого знання, як це робить ученя, наприклад, а натомість ставить запитання: "Яку причину я можу тепер дати собі самому, чому певна дія є справді правильною? Чому мій обов'язок є моїм обов'язком?" – тоді, безсумнівно, ми усвідомлюємо, що жоден зовнішній авторитет, сприйнятий лише як зовнішній, не може дати нам причину, чому певна дія є справді правильною або неправильною... Мій обов'язок – це просто моя власна воля, приведена до ясної самосвідомості" (Rousse, 1914, p. 25). Особистість та навколишній світ не є відокремленими один від одного, адже

людина потрапляє в уже усталене суспільство з його нормами, цінностями та проходить етапи свого індивідуального етичного становлення. Наголошуючи на метафізичному аспекті лояльності, Дж. Ройс стверджує, що благо, до якого прагне людина, пов'язане не так із самою людиною, як зі справою, а справа не може бути обмеженою лише окремим індивідом. Тобто завдяки лояльності проявляється єдність людського буття через практичну діяльність людини.

Відповідно, людина, котра була закинута в уже усталений устрій з його нормами та цінностями, є "жертвою походження, наслідувальної діяльності", імітації тощо, все ж, відповідаючи на запитання: "що я маю робити?" повинна навчитися мати власну волю і відповідно – вивчити її, пізнати себе. Лише сама людина може знайти "план свого життя", який не може нав'язати жоден зовнішній авторитет. Але людина ніколи просто не наслідує. Адже спочатку процес навчання справді полягає в наслідуванні (Дж. Ройс пропонує приклад з вивчення мови), але далі, отримавши інструмент, людина починає використовувати його відповідно до свого "плану". Людина, як зауважує філософ, має схильність втомлюватися від конформізму. Але ж яким чином ми можемо розпізнати саме власну волю окремої людини, а не нав'язану зовнішнім авторитетом? Таке запитання ставить собі Дж. Ройс. "Отже, конфлікти соціальної волі та власної волі є неминучими, круговими, нескінченними, поки існує вся історія життя людини. Лише через суспільну конвенційність, з одного боку, і її (людську) схильність бути виокремленою особистістю – з іншого, людина ніколи не може знайти жодного остаточного і послідовного плану життя і досягнути жодного визначення її обов'язку" (Rousseau, 1914, p. 39).

Дж. Ройс називає такі особливості людської природи: "це соціальні пристрасті, які насправді мають тенденцію робити відразу дві речі: (1) посилювати самосвідомість, щоб зробити нас більш ніж будь-коли рішучими висловити власну волю щодо впевненості у своїх правах, у своїх власних силах, нашій гідності, нашій владі, нашій цінності; (2) зробити для нас очевидним, що ця наша воля не має жодної іншої мети, окрім як виконати волю певної надзвичайної суспільної сили" (Rousseau, 1914, p. 42). І людина в таких обставинах, на думку Дж. Ройса, стає лояльною до покликаної цієї суспільної волі. Отже, лояльність у таких випадках надзвичайно сильно фокусує увагу людини на одній справі. І, як пише філософ, "потім каже нам: "У цій справі твоє життя, твоя воля, твоя можливість, твоя реалізація" (Rousseau, 1914, p. 42). Таким чином, у такому розумінні лояльність, на думку Дж. Ройса, розглядається лише як особистісне ставлення та вирішує парадокс нашого "звичайного існування, показуючи нас поза нами самими у справі, якій потрібно служити, і всередині нас ми маємо волю, яка насолоджується цим служінням і яка не перешкоджає, а збагачується і виражається в такому служінні" (Rousseau, 1914, p. 42). Дж. Ройс переконує, що лояльність не обмежується патріотизмом та існує велика кількість інших форм лояльності. До прикладу, лояльність може набувати релігійних, комерційних, професійних та інших форм. Незалежно від того, яка це форма лояльності, основна думка автора полягає в тому, що людина сама по собі відокремлено від соціуму не може віднайти свій "план життя", "дивлячись у свою хаотичну природу", вона повинна дивитись назовні, на світ суспільних конвенцій.

"Лояльна людина – це та, котра бачить не просто окремих людей, яких можна любити чи ненавидіти, не лише умовності, звичаї чи закони, яких потрібно дотри-

муватись, а певну соціальну справу чи систему справ, настільки багату, настільки гармонійну й для цієї людини настільки захопливу та водночас добру в її заклик до її природної волі, що людина каже цій справі: "Воля – моя, а моє – твоє. У тобі я не втрачаю, а знаходжу себе, живу інтенсивно настільки, наскільки живу для тебе" (Rousseau, 1914, p. 43). Дж. Ройс називає "одним планом" таку справу, яку змогла знайти людина і якби хтось міг знайти таку справу і невтомно служив їй, у нього був би цей "один план життя". Проте такий план на все життя Дж. Ройс називає "планом покори", "життям заради справи". Важливий акцент тут Дж. Ройс ставить на тому, що головне – через лояльність такі люди проявили "рису раціонального морального життя – знайшли єдину мету" (Rousseau, 1914, p. 44). Лояльність в такому розумінні означала звільнення від моральних сумнівів і вагань. "Їхня справа була їхньою совістю. Вона наказувала їм, що робити. Вони слухали й підкорялися не через те, що це була сліпа умовність, не через страх перед зовнішньою владою і навіть не через те, що здавалося їм власною інтуїцією, а через те, що, дивлячись спочатку на свою справу, а потім на себе, вони бачили себе нікчемними у своїх очах, якщо не розглядати їх як активних, впевнених у собі виконавців волі цієї справи" (Rousseau, 1914, p. 45). Тому філософ приходиться до запитання, якими ж є правильні форми лояльності і яким ж є статус лояльності щодо добрих чи поганих справ. Безумовно, лояльність Дж. Ройс визначає як основну умову віднаходження єдності особистості зі світом. Проте далі питання полягає у статусі тих справ, до яких вона стає лояльною: "Ваша справа повинна стати вашою совістю" (Rousseau, 1914, p. 47). Лояльності, на думку автора, потребує кожна людина. Так само як кохання є благом, навіть якщо воно не до добродісної людини, порівнює Дж. Ройс. "Лояльність є не тільки благом, але і головним моральним благом у житті кожної людини, бо вона розв'язує найскладніші практичні проблеми: "Для чого я живу? У чому моя цінність? Чому я потрібен?" (Rousseau, 1914, p. 57).

Лояльністю Дж. Ройс називає "добровільну, практичну та всеосяжну відданість людини справі". "Під справою", здатною викликати лояльність, я маю на увазі те, що здається лояльній людині більшим за її особисте "я" і таким чином є в певному сенсі зовнішнім щодо її індивідуальної волі. Ця справа об'єднує людину з іншими людьми певними соціальними зв'язками, такими як дружба, сім'я або держава, залежно від ситуації. Таким чином, справа, якій віддана лояльна людина, є чимось, що здається їй водночас особистим (оскільки це стосується і її самої, і інших людей) і надособистим, бо вона поєднує кілька індивідів, можливо навіть багато, у вищу соціальну єдність" (Rousseau, 1914, p. 52). Якщо в людини є така схильність ставати лояльною, то вона може знайти такий об'єкт лояльності, як автор називає надособистісною єдністю, бо він є чимось більшим, ніж окремі віддані йому особистості, але водночас і глибоко індивідуальним.

Автор наполягає на можливості говорити про різні форми лояльності в різних соціальних взаємодіях, професійній діяльності, сімейних відносинах тощо. Але за різноманіття об'єктів та форм лояльності "дух лояльності" залишається незмінним. "Коли справа, більша за вас, соціальна за своєю природою і здатна об'єднати волі багатьох індивідів, справа, яка здається гідною, щоб їй служити всією душею, усією силою, – така справа пробуджує дух лояльності. І якщо ви дієте, виходячи з цього духу, ви стаєте лояльними" (Rousseau, 1914, p. 55).

Відповідаючи опонентам на запитання протиставлення індивідуалізму та лояльності, Дж. Ройс пропонує

приклад з японської культури – Бушідо. Так, автор погоджується, що Бушідо включає багато "антиіндивідуалістичних рис", але ніколи не означає рабської сліпої покірності. "Лояльний японський самурай, як його описують ті, хто його знає, ніколи не позбавляв себе певної самоповаги. Він ніколи не приймав те, що вважав тиранією" (Royce, 1914, p. 72). Лояльність воїна містила в собі як індивідуальні, так і соціальні чесноти. Людина в пошуках власного блага опиняється в прокрустовому ложі: з одного боку, її бажання, уявлення про щастя є такими різними і часто навіть суперечливими, а, з іншого боку, людина як істота соціальна може прагнути жити відповідно до соціального порядку, щоб позбавитись цієї хаотичності, але цим самим ризикує опинитись в позиції "лише одиночної ланки без можливості індивідуального самовираження". Людина, яку можна назвати "етичним індивідуалістом", як зазначає Дж. Ройс, повинна вийти з цієї ситуації "між сліпою покірністю та безладним бунтом" (Royce, 1914).

Водночас дослідник Говарт Вайт у статті "Філософія лояльності Ройса" ("Royce's Philosophy of Loyalty", 1956), здійснюючи критичний огляд, ставить собі запитання щодо закликів Дж. Ройса бути лояльними та бути лояльними до лояльності: "...які політичні та моральні наслідки, які вони можуть мати", та зазначає, що "...те, що Ройс, як мені здається, був введений в оману своїм величезним захопленням самураями або екстатичним звеличенням втрачених справ, не повинно відвертати увагу від дуже реальної проблеми: чи є тут певний політичний критерій, який може нам допомогти?" (White, 1956, p. 99).

У поняття "етичний індивідуаліст" Дж. Ройс вкладає розуміння людини як такої, що знайшла спокій у свідомій діяльності. Цитуючи містика Майстра Екгарта щодо того, що є найкращим, що може відбутись з людиною, – це стан, коли вона знаходить свій спокій навіть у своєму болісному житті, Дж. Ройс цей стан називає повним контролем над емоційною природою у лояльній людини. "Отже, і реальність, і блага справи лояльної людини мають бути об'єктами її віри, щоб вона могла переживати лояльність. І якщо її лояльність справді обґрунтована, у всесвіті мають існувати єдності духовного життя, які жодна окрема людина сама по собі ніколи не може пережити як факти своєї свідомості" (Royce, 1914, p. 309). Лояльна людина досягає блага через віру в те, що її справа має реальне існування поза її особистим "я" через добровільне зречення від отримання власного індивідуального задоволення.

У заключній лекції "Лояльність і релігія" Дж. Ройс пропонує своє визначення лояльності, до якого він ішов усі попередні лекції. Лояльність він називає саме бажання людини проявити Вічне – "свідому і надлюдську єдність життя у формі діяльності індивідуального Я" (Royce, 1914).

Дискусія і висновки

Філософію лояльності Дж. Ройс протиставляє панівним тенденціям індивідуалізму. Американський філософ,

неогегельянець Кааг (2009), намагався переконати в необхідності розуміння лояльності як центрального мотиву людського життя, який надає людині єдності з собою та світом, і побороти застаріле розуміння лояльності як самопожертви, сліпої відданості, рабської покірності. "Лояльність – це служіння справам. Але, як ми побачили, ми не чекаємо і не можемо чекати, поки хтось чітко покаже нам, наскільки хороші ці справи самі по собі, перш ніж почати їм служити. Ми спочатку практично дізнаємося про доброту наших справ через сам акт служіння їм. Лояльність починається у кожному з нас у базових формах. Справи захоплюють нас – спочатку ми не знаємо точно, чому. Ми охоче присвячуємо себе цій справі. І з цього моменту починається наше справжнє життя" (Royce, 1914, p. 388). Також Дж. Ройс у своїй праці намагався подолати протиставлення лояльності індивідуальній моральній автономії. При цьому іронізуючи над тим, що критики, які протиставляють лояльності індивідуалізм чи заперечують її необхідність, якраз і демонструють лояльність до своєї справи, до прикладу, захищаючи індивідуалізм критикою лояльності через заперечення деспотії влади завдяки маніпулюванню почуттями народу через це поняття тощо. Лояльність, як зазначає Дж. Ройс, має свій метафізичний аспект. Першим принципом істинного індивідуалізму в етиці Дж. Ройс слідом за Кантом називає моральну автономію раціональної особистості. Адже лише власна воля може визначити, що є обов'язком.

Список використаних джерел

- Auxier, R. E. (2013). *Time, will, and purpose: Living ideas from the philosophy of Josiah Royce*. Open Court.
- Clendenning, J. (1999). *The life and thought of Josiah Royce* (Rev. and Exp. ed.). Vanderbilt University Press.
- Foust, M. A. (2012). *Loyalty to Loyalty: Josiah Royce and the Genuine Moral Life*. Fordham University Press.
- Harper, D. *Loyalty*. (n.d.). Online Etymology Dictionary. Retrieved December 3, 2024, from <https://www.etymonline.com/word/loyalty>
- Kaag, J. (2009). American Interpretations of Hegel: Josiah Royce's Philosophy of Loyalty. *History of Philosophy Quarterly*, 26(1), 83–101.
- Royce, J. (1914). *The Philosophy of Loyalty*. The Macmillan Company.
- White, H. B. (1956). Royce's Philosophy of Loyalty. *The Journal of Philosophy*, 53(3), 99–103. <https://doi.org/10.2307/2022080>

References

- Auxier, R. E. (2013). *Time, will, and purpose: Living ideas from the philosophy of Josiah Royce*. Open Court.
- Clendenning, J. (1999). *The life and thought of Josiah Royce* (Rev. and Exp. ed.). Vanderbilt University Press.
- Foust, M. A. (2012). *Loyalty to Loyalty: Josiah Royce and the Genuine Moral Life*. Fordham University Press.
- Harper, D. *Loyalty*. (n.d.). Online Etymology Dictionary. Retrieved December 3, 2024, from <https://www.etymonline.com/word/loyalty>
- Kaag, J. (2009). American Interpretations of Hegel: Josiah Royce's Philosophy of Loyalty. *History of Philosophy Quarterly*, 26(1), 83–101.
- Royce, J. (1914). *The Philosophy of Loyalty*. The Macmillan Company.
- White, H. B. (1956). Royce's Philosophy of Loyalty. *The Journal of Philosophy*, 53(3), 99–103. <https://doi.org/10.2307/2022080>

Отримано редакцією журналу / Received: 01.10.24

Прорецензовано / Revised: 15.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 25.11.24

Liubov SOBOLIEVSKA, PhD (Philos.)
ORCID ID: 0000-0003-4262-771X
e-mail: l.sobolievka@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE CONCEPT OF LOYALTY IN THE PHILOSOPHY OF JOSIAH ROYCE

Background. *The article explores the concept of loyalty in the philosophy of Josiah Royce, focusing on its potential understanding and application in its original meaning as formulated by the author within moral philosophy and corporate ethics.*

Methods. *The research is based on an analysis of Josiah Royce's work "The Philosophy of Loyalty" (1908) and a brief review of critical literature on this subject. It examines the connection of loyalty with moral autonomy, duty, and individual self-expression in Royce's philosophy of loyalty.*

Results. *Loyalty, as understood by Josiah Royce, is defined as an ethical principle involving voluntary and devoted service to a cause that transcends personal interests while avoiding fanaticism or blind submission. Josiah Royce seeks to detach this concept from its traditional associations in "The Philosophy of Loyalty". The study demonstrates how Josiah Royce attempts to restore the old meaning of loyalty, distinguishing it from synonymous terms such as "faithfulness", "devotion", or "allegiance", which are often narrowly linked with loyalty to a sovereign.*

Conclusions. *It is established that in "The Philosophy of Loyalty", Josiah Royce sought to restore the original meaning of loyalty, which extends far beyond its synonymous association with devotion in the context of patriotism, service, or sacrifice. Loyalty can be manifested in various forms, including patriotic, religious, and professional form. Loyalty plays a decisive role in moral development, helping individuals identify their duty and define themselves both as unique individuals and as members of a community united by a shared cause. Josiah Royce aimed to counter prevailing trends of individualism: loyalty and individual autonomy are not opposites, they are complementary categories, and loyalty fosters individuality by ensuring harmony between the personal and the social.*

Keywords: *loyalty, duty, corporate ethics, responsibility, moral philosophy, American neo-Hegelianism.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.